

vilde altsaa Familien faa mere end 50,000 Kroner.

Da jeg sætter Pris paa, at Anstalterne bevares i den Aand og den Form — videre udviklet efter Tidens Løb og Lejlighed — i hvilken afdøde Johan Keller har grundlagt dem, og da jeg tror, at Udviklingen bedst bevares efter Omstændighederne ved at vedtage de Forslag, som Flertallet har stillet, skal jeg derfor anbefale dette paa det bedste til Tingets Vedtagelse.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Goss): Det Forslag, som jeg har fremsat, angaaende Statens Overtagelse af de Kælderste Aandsfugeanstalter, havde tre væsentlige Grunde. Den første var den, at den nuværende rent private Drift medførte en Usikkerhed for disse Anstalters fortsatte Bestaaen, som, naar man erkendte Anstalterne for uundværlige, burde hæves. Den anden Grund var den, at der tilfaldt disse Anstalter en saa stor indirekte Understøttelse fra Statens Side, at det var mindre naturligt, ja endog anormalt, at disse Anstalter vare uden en væsentlig, indgribende Kontrol fra Statens Side, der, selv om den var ganske overflødig under de nuværende Forhold, faktisk dog ikke burde undværes, naar Taleren var om saa store Tilskud. Af de under mig forterende Institutioner, var der ingen, hvor et lignende Forhold var til Stede, nemlig, at Staten uden et effektivt Tilsyn tilfaldt saa store Summer til Institutionen. Det tredje Grundlag var, at den nuværende private Ledelse maatte søge at faa opført et nyt Skolehjem paa Grund af de Mangler, hvoraf det nuværende Skolehjem lider, Mangler, der bleve omtalte her ved Sagens 1ste Behandling, og at den nuværende private Ledelse, ganske naturligt maatte ønske sig dette Skolehjem etableret ved Kjøbenhavn i umiddelbar Nærhed af de andre Institutioner, som gaa ind under Navnet „de Kælderste Anstalter“, — medens Ministeriet ganske vist ogsaa maatte ønske et nyt Skolehjem tilvejebragt paa Grund af Allemperne ved det nuværende, men ikke kunde ønske dette tilvejebragt i eller i umiddelbar Nærhed af Kjøbenhavn, da der ved andre Allemper fremkom; Ministeriet maatte derimod ønske, at det vorde Skolehjem kom til at ligge fjernet fra Kjøbenhavn under laandligere Omgivelser og havde da — og deri var den nedsatte Kommission fuldstændig enig — tænkt sig det henlagt til Sjælland. Disse 3 Formaal vilde jo være opnaaede fuldstændigt, hvis det Forslag, som jeg fremsatte, havde bundet Udvalgets, Tingets og den hele Rigssbogs Villigelse. Det er

klart, at Usikkerheden med Hensyn til Anstalternes fortsatte Bestaaen vilde være hævet, naar Staten overtog Anstalterne, saa længe Staten overhovedet vedkendte sig det Formaal, som disse Anstalter virke for. Dernæst er det ogsaa givet, at Mangler paa Kontrol vilde bortfalde, idet Ledelsen vilde blive umiddelbar Statsledelse. Jeg indstuder her den Bemærkning, at en saadan Statsledelse jo ingenlunde betynder at Kuen af ethvert paa Personligheden beroende Initiativ, thi det fremgaar jo nu som klart ved de Anstalter, som Staten driver paa andre Abnormiteters Omroade, f. Eks. Døvstummeinstituttet, at Statens Tryk eller Statens Tvang, altsaa her Ministeriets Tvang, aldeles ikke hindrer, at de paaagældende Bestyrere, Forstandere lede dem i Enkeltighederne med den fulde Frihed til at forfølge og søge Formaal naaet ad de Beje, som den paaagældende Bestyrer anser for de rigtige, og der er altsaa ikke her noget Præcedens for, at Statsstyrelsen er en saadan Tvang over for, en saadan Kuen af det private Initiativ, som man ganske i Almindelighed kunde befrygte. Endelig er det ogsaa klart, at Staten ved at overtage Anstalten, har den fuldstændige Frihed til at bestemme, hvor det nye Skolehjem, som maatte ønskes, skulde ligge, og altsaa havde det i sin Haand at bestemme Beliggenheden ganske uafhængig af de Ønsker, som naturlig maatte være til Stede fra den private Ledelses Side.

Jeg siger, at disse tre Hovedformaal vilde sikres og naas fuldstændigt ved Forslaget, saaledes som jeg fremsatte det, og jeg kan ikke sige andet, end at jeg stadig har den Mening, at det vilde være bedst og naturligt at gaa den Vej; men jeg tør ikke paastaa, at man ikke ad den Vej, som Udvalgets Flertal har foreslaaet at gaa, i alt Fald efter al Sandsynlighed kan naa de samme Formaal, og jeg erkender, at saaledes som Forslaget fra Udvalgets Flertal er formuleret, kan det, som jeg betragter som Hovedsagen, i alt Fald tilnærmelsesvis naas paa lignende Maade. — Hvad for det første Sikkerheden for Anstalternes fortsatte Bestaaen angaar, er den jo i en Retning naaet lige saa fuldstændigt som i Regeringens Forslag, for saa vidt som en Institution, en Stiftelse er ganske uafhængig af enkelte Personers Liv og Tilbøjelighed til at fortsætte det en Gang gjorte Arbejde. I en anden Retning er Usikkerheden ganske vist ikke fuldstændigt hævet. Den er ikke hævet, for saa vidt Institutionen maatte vise sig finansielt ikke at kunne bestaa med mindre der bag ved staar Statens Vilje til